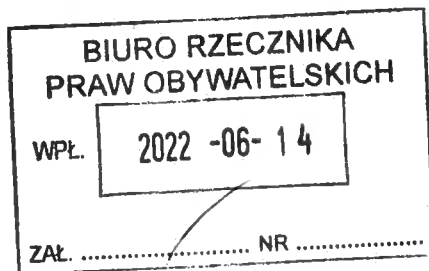

OI/O.414.1.7.2022.DR

Opole, dn. 09 czerwca 2022 r.

RPW/52436/2022 P
Data:2022-06-14

**Biuro Rzecznika Praw
Obywatelskich**
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo KMP.571.3.2022.RK z dnia 12 maja 2022 r. poniżej przedstawiam informacje w zakresie przedstawionych zaleceń zawartych w/w piśmie:

1. Środki finansowe na realizację działań Aresztu Śledczego w Opolu są przekazywane przez Ministra Sprawiedliwości w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.). Wielkość przyznanych środków finansowych jest wynikiem wcześniejszych zapotrzebowań zgłaszanych przez areszt podczas prac planistycznych budżetu do Biura Budżetu Centralnego Zarządu Służby Więziennej oraz przyjętego planu finansowego jednostek budżetowych w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości.
2. Środki przymusu bezpośredniego w postaci przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej zwane paralizatorami używane w Służbie Więziennej są na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 roku o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418 z zm). Środków przymusu bezpośredniego używa się lub wykorzystuje się je w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia lub wykorzystania, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości.
3. W chwili obecnej w okręgu opolskim dwóch funkcjonariuszy jest przeszkolonych i uprawnionych do użycia paralizatorów. Są to dowódcy sekcji Grupy Interwencyjnej Służby Więzienni podległej Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Opolu. Pozjadają oni stosowną wiedzę i specjalistyczne szkolenia w zakresie zarówno użytkowania przedmiotowych paralizatorów oraz pierwszej pomocy przedmedycznej.
4. W chwili obecnej na wyposażeniu Służby Więziennej znajdują się paralizatory typu TASER X2 oraz kamery nasobne AXON BODY 2, które umożliwiają bezprzewodową

współpracę z paralizatorami. Jednym z wielu bezwzględnych restrykcyjnych poleceń zawartych w piśmie BO.5931.6.2022.AP z dnia 20 stycznia 2022 r. Zastępcy Dyrektora Generalnego Służby Więziennej gen. Andrzeja Leńczuka jest bezwzględny nakaz stosowania we wszystkich przypadkach użycia lub wykorzystania paralizatora kamer nasobnych, celem kompleksowego dokumentowania użycia paralizatora.

5. Wytyczne Nr 1/2022 Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Opolu z dnia 14 marca 2022 r. w sprawie procedur użytkowania przez dowódców zmian kamer nasobnych w trakcie wykonywania czynności służbowych w jednostkach podległych Dyrektorowi Okręgowemu w Opolu, określają procedury użytkowania kamer nasobnych przez dowódców zmian oraz stanowią obowiązkowe wyposażenie pełniącego w danym dniu służbę dowódcy zmiany.

Zestawienie ilości kamer nasobnych w jednostkach organizacyjnych podległych Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Opolu.

L.P	Jednostka organ.	Ilość	Uwagi
1	AŚ Opole	2	W tym jedna w OZ Turawa
2	AŚ Wrocław	7	W tym dwie w OZ Wrocław
3	AŚ Dzierżoniów	2	W tym jedna w OZ Piława Dolna
4	AŚ Jelenia Góra	2	
5	AŚ Świdnica	3	
6	ZK Nr 1 Wrocław	4	W tym dwie w OZ Oleśnica
7	ZK Brzeg	3	W tym jedna w OZ Grodków
8	ZK Nysa	2	W tym jedna w OZ Prudnik
9	ZK Strzelin	3	
10	ZK Wołów	3	
11	ZK Kłodzko	2	1 – kamera jest w dyspozycji dowódcy zmiany w kompleksie 788, 1 – kamera jest w dyspozycji dowódcy zmiany w kompleksie 789,
12	ZK Zaręba	2	

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Opolu
Andrzej Leńczuk
plk Andrzej Leńczuk

S/P.070.31.2022.AO

Opole, dn. 15 czerwca 2022 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2022-06-23
ZAL.	NR

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Krajowy Mechanizm Prewencji

Po zapoznaniu się i analizie raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z monitoringu zdalnego Aresztu Śledczego w Opolu przeprowadzonego w dniach od 14 lutego do 18 lutego 2022 r. wraz zaleceniami poniżej przedstawiam stanowisko jednostki.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do punktu 4 tj. problemów systemowych i pierwszego problemu tj. 4.1. Sytuacji osób tymczasowo aresztowanych.

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 214 § kodeksu karnego wykonawczego (Dz. U. 2021, poz. 53 ze zm. dalej kkw) poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach niniejszego rozdziału, tymczasowo aresztowany korzysta co najmniej z takich uprawnień, jakie przysługują skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w systemie zwykłym w zakładzie karnym typu zamkniętego i nie stosuje się do niego ograniczeń innych niż te, które są konieczne do zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego, utrzymania porządku i bezpieczeństwa w areszcie śledczym oraz zapobieżenia wzajemnej demoralizacji tymczasowo aresztowanych. Zgodnie z art. 112 § 1 kkw skazany i rozumiany przez to także tymczasowo aresztowanego korzysta z prawa do co najmniej godzinnego spaceru. Areszt Śledczy w Opolu funkcjonuje jako areszt śledczy jak i zakład karny typu zamkniętego to powoduje, iż przy rozmieszczeniu tymczasowo aresztowanych brane są w szczególności pod uwagę kryteria określone m.in. w art. 212 kkw. Konieczność oddzielenia tymczasowo aresztowanych od skazanych, a także w dalszej kolejności przy tworzeniu grup spacerowych potrzeba izolowania współsprawców przestępstw powoduje, iż jest tworzona duża ilość grup spacerowych i grup korzystających z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, aby uniknąć kontaktu osób, które kontaktować się nie mogą. Duża liczba tych grup powoduje, iż konieczna jest ich rotacja, zmniejsza się też częstotliwość korzystania z zajęć, ograniczona z drugiej strony ilością i dostępnością świetlic. Jednak każdy z tymczasowo aresztowanych ma możliwość korzystania z zajęć kulturalno-oświatowych, sportowych minimum dwa, trzy razy tygodniu. Minimum 8 godzin dziennie przebywania poza celą mieszkalną dla tymczasowo aresztowanych wskazane jako standard przez Europejski Komitet ds. Zapobiegania

Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu jest jak najbardziej pożądanym, jednak z uwagi na specyfikę jednostki i konieczność realizacji zajęć i spacerów także dla osób skazanych jest niemożliwym do zrealizowania. W Areszcie Śledczym w Opolu przebywa obecnie 318 osadzonych, biorąc pod uwagę konieczność rozdzielania tymczasowo aresztowanych od skazanych a także przede wszystkim mając na uwadze zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w podległej jednostce nie ma możliwości, aby tymczasowo aresztowani spędzali codziennie minimum 8 godzin dziennie poza celą. Podkreślenia wymaga także, iż w takiej sytuacji nieuprawnionym byłoby jednocześnie gwarantować takie minimum tylko tymczasowo aresztowanym a pozbawiając takich samych uprawnień skazanych. Oczywiście przy uwzględnianiu wymogów określonych w § 9 zarządzenia nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych (tj. dodatkowe zajęcia kulturalno-oświatowe lub z zakresu wychowania fizycznego i sportu dla kategorii osób wskazanych w tym zapisie).

Tym samym dla realizacji tych zaleceń należałoby brać pod uwagę populację skazanych i tymczasowo aresztowanych, co w zasadzie zagroziłoby bezpieczeństwu i porządkowi w jednostce. Areszt Śledczy w Opolu zapewnia zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe dla tymczasowo aresztowanych, wychowawcy podejmują niezbędne działania mające na celu zmniejszenie napięcia związanego z faktem izolacji, starając się niwelować zachowania negatywne takie jak rozdrażnienie czy przygnębienie. Tym samym niezasadnym w ocenie jednostki jest wskazywanie, iż kwestia sytuacji osób tymczasowo aresztowanych jest problemem systemowym. Podejmowane są wszelkie możliwe kroki mające na celu zapewnienie jak najszerszego dostępu do zajęć wypoczynkowych dla osób tymczasowo aresztowanych, jednak należy brać pod uwagę także to, iż prawa osób tymczasowo aresztowanych nie mogą mieć pierwszeństwa przed prawami osób skazanych, należy mieć na względzie zapis art. 104 kkw. Realizacja codziennych praw (zajęcia sportowe, kulturalne, spacery) osób tymczasowo aresztowanych i skazanych odbywa się przez cały dzień od zakończenia apelu porannego, a także zgodnie z porządkiem wewnętrznym dopuszcza się realizację zajęć po apelu wieczornym, nie później niż do godziny 21:30 biorąc pod uwagę każdorazowo konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w jednostce. Areszt Śledczy w Opolu podejmuje zatem działania mające na celu zapewnienie jak najszerszego dostępu do zajęć dla największej liczby osób przebywających w jednostce, jednak należy podkreślić, ograniczone jest to w pierwszej kolejności koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w jednostce. W 2022 r. Służba Więzienna zorganizowała m.in. 28 ogólnopolskich konkursów, w których skazani i tymczasowo aresztowani mogli wziąć udział i zapelnąć swój czas wolny. Wszystkie zajęcia

kulturalno-oświatowe i sportowe rozwijają pasje, zainteresowania, promują zdrowy styl życia i zaspokajają potrzeby kulturalne spełniając cele określone w § 7 ust. 3 zarządzenia nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych

Podkreślenia wymaga także to w kontekście zarzutu braku intymności w celi, iż w przypadku realizacji zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych ze względu na to, iż mamy do czynienia z zakładem karnym typu zamkniętego co do zasady będą odbywać się grupowo i pod nadzorem funkcjonariusza. Tym samym także podczas tych zajęć nie będzie osoba tymczasowo aresztowana sama ze sobą.

Kolejnym problemem systemowym wskazanym w raporcie jest dokumentowanie obrażeń osadzonych. Wszelkie wnioski jakie zostały powzięte przez kontrolującego oparte zostały wyłącznie na relacjach osadzonych. Z raportu wynika, iż „problemem jest jednak badanie osób przetransportowanych z innych jednostek penitencjarnych. Z rozmów wynikało, że badanie medyczne obejmuje ok. 70% populacji, co tworzy poważną lukę w systemie zapobiegania torturom i złemu traktowaniu”. Przedstawiciel służby zdrowia Aresztu Śledczego w Opolu przekazał, iż z dokumentacji medycznej osadzonych, która zawiera wszelkie dane i informacje medyczne na temat zdrowia medycznego pacjenta i udzielanych mu świadczeń zdrowotnych wynika, iż zawiera ona każdorazowo wpis o przebadaniu osoby przetransportowanej z innej jednostki penitencjarnej. Tym samym rzekomo brak tych badań stwierdzany przez osadzonych w rozmowach nie znajduje pokrycia w dokumentacji medycznej osadzonych. Pielęgniarka wskazała, iż każdy przetransportowany jest ostatecznie przebadany. Ewentualna kwestia problematyczna pojawia się jedynie w trakcie transportu w weekend i badanie odbywa się wtedy w najbliższych dniach roboczych. Jednak jak wynika z dokumentacji medycznej osadzeni przybywający do Aresztu Śledczego w Opolu, w tym przetransportowani z innych jednostek podlegają każdorazowo badaniu, co znajduje potwierdzenie w ich dokumentacji medycznej.

Personel pielęgniarski, ratownicy medyczni pełniący służbę w Areszcie Śledczym w Opolu oraz lekarze dokonują szczegółowego badania fizykalnego, mającego na celu sprawdzenie podstawowych parametrów, zebrania informacji dotyczących stanu pacjenta m.in. poprzez oględziny, palpację, osłuchanie czy ostukiwanie. To personel medyczny wykonujący badanie, subiektywnie ocenia fizyczny stan pacjenta, wyszukując patologii wskazujących na stan chorobowy. Prowadzona diagnostyka obejmuje zarówno badanie fizykalne jak i wywiad. W ocenie jednostki zatem minimalna gwarancja prewencji tortur istnieje, a gwarantuje ją przeprowadzenie badania fizykalnego oraz wywiadu.

Odnosząc się do protokołu stambulskiego i ulepszenia sposobu dokumentowania obrażeń należy wskazać, iż Służba Więzienna podejmuje działania mające na celu zapoznanie pracowników i funkcjonariuszy w z aktami prawa międzynarodowego, orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowiek oraz orzecznictwem krajowym poprzez szkolenia i doskonalenia zawodowe. Na platformach edukacyjnych Służby Więziennej jest możliwość zapoznania się m.in. z w/w protokołem. Kwestie praw osób pozbawionych wolności oraz standardy międzynarodowe w tym zakresie są przedmiotem szkolenia zarówno wstępnego funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, jak i kolejno w trakcie służby kwestie te są zgłębiane w ramach doskonalenia zawodowego. Ponadto przykładowo w 2020 r. i 2021 r. w ramach szkolenia zakładowego dla wszystkich pracowników i funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Opolu przeprowadzono m.in. szkolenie „Prawa osób pozbawionych wolności oraz standardy międzynarodowe w tym zakresie” przez funkcjonariusza działu penitencjarnego. Mając na uwadze potrzebę ciągłego doskonalenia umiejętności i kwalifikacji podległych im funkcjonariuszy i pracowników należy wskazać, iż opisane w Protokole Stambulskim standardy i procedury postępowania będą w dalszym ciągu przedmiotem szkoleń funkcjonariuszy i pracowników służby więziennej, z naciskiem dla psychologów, wychowawców, funkcjonariuszom działu ochrony oraz służby zdrowia.

Odnosząc się w dalszej części do problemu braku sądowej kontroli decyzji o przeprowadzeniu kontroli osobistej należy wskazać, iż problem ten nie może być rozwiązany w ramach kompetencji przysługujących dyrektorowi jednostki. Kwestia ta leży w zakresie kompetencji ustawodawcy, który zakładając, iż jest racjonalny uznał widocznie, iż instrumenty prawne jakie przysługują osadzonemu co do możliwości kwestionowania kontroli osobistej są wystarczające i skuteczne. Zawarta w postanowieniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2019 r. sygn. akt K 5/16 argumentacja przedstawiciela Sejmu Rzeczypospolitej i Prokuratora Generalnego w klarowny sposób wyjaśnia zasadność takiej konstrukcji prawnej. Trudno zatem odnosić się do tego zarzutu, zwłaszcza w kontekście umorzenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym z uwagi na brak spełnienia przez Rzecznika Praw Obywatelskich wymogów określonych w art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. W sytuacji zmiany przepisów prawnych w tym zakresie możliwa będzie reakcja organów postępowania wykonawczego, natomiast na tę chwilę dyrektor jednostki nie ma realnego wpływu na obecny kształt zapisów prawnych. Podejmowane obecnie działania, realizacja kontroli osobistej odbywa się na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów prawa w tym przedmiocie, co eliminuje nadużycia.

Kolejny punkt raportu dotyczy obszarów wymagających poprawy.

Pierwszym obszarem jest traktowanie więźniów. Należy wskazać, iż począwszy od pierwszego dnia służby funkcjonariusze i pracownicy Służby Więziennej są szkoleni, zwracana jest

im szczególna uwaga na obowiązek traktowania osadzonych z szacunkiem, z poszanowaniem ich godności i humanitarnie. Wszelkie ewentualne przejawy braku szacunku, znieważenia osadzonych będą wiązały się chociażby z ponoszeniem odpowiedzialności dyscyplinarnej. Należy wskazać, iż wymogi w tym zakresie działają w dwóch kierunkach. Dyrektor jednostki przywiązuje dużą wagę do kwestii profesjonalnego i odpowiedniego zwracania się do osadzonych, wymagając jednocześnie tego samego od osadzonych (wszelkie przejawy znieważania funkcjonariuszy są każdorazowo zgłaszane do organów ścigania, a funkcjonariuszowi na jego wniosek przysługuje bezpłatna ochrona prawna). W tym zakresie wysokie standardy zachowania stawiane są zarówno funkcjonariuszom i pracownikom Służby Więziennej, jak i osadzonym. Mając na uwadze rekomendacje KMPT w dalszym ciągu Dyrektor Aresztu Śledczego w Opolu będzie przypominał czy to w ramach szkoleń czy poprzez systematyczne odprawy o obowiązku traktowania osadzonych z szacunkiem, z poszanowaniem ich godności.

W raporcie podniesiono kwestię zdarzenia z przemocą fizyczną jakiej miało doświadczyć dwóch osadzonych strony funkcjonariusza Aresztu Śledczego w Opolu. Należy wskazać, iż sytuacja ta została już wyjaśniona w odpowiedzi na pismo z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (data wpływu do AŚ Opole 14.03.2022 r.) Przeprowadzono czynności wyjaśniające to zdarzenie. Osadzeni, którzy mieli być pokrzywdzonymi zostali poproszeni o opisanie jeszcze raz sytuacji w której, to mieli zostać rzekomo uderzeni przez funkcjonariusza. Złożyli stosowne oświadczenia z treści których wynika, iż do opisaney w dniu 18.02.2022 r. sytuacji w ogóle nie doszło. Osadzeni, jak wynika z oświadczeń byli źli na sytuację związaną z przemieszczeniem do innej celi mieszkalnej w innym oddziale w dniu 18.02.2022 r., wobec powyższego postanowili razem ustalić wersję przedstawioną w trakcie wideo-rozmowy na dowód czego jednostka posiad stosowne oświadczenia osadzonych. W tamtym czasie osadzeni sprawiali problemy wychowawcze, sporządzane były im wnioski o wymierzenie kary dyscyplinarnej m.in., za nieprzygotowanie do apelu, niewykonywanie poleceń przełożonych, wykrzykiwanie wulgarnych słów przez okno celi mieszkalnej. Za powyższe przekroczenia osadzeni zostali ukarani przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Opolu. W dniu 18.02.2021 osadzeni w porozumieniu z działem ewidencji i działem penitencjarnym zostali przemieszczeni do oddziału II. Po przemieszczeniu do w/w oddziału w dniu 18.02.2022 r. wychowawca oddziału w trakcie wizytacji cel mieszkalnych rozmawiał z osadzonymi. Jak wynika z notatki funkcjonariusza osadzeni nie zgłaszali wtedy żadnych uwag co do składu osobowego celi mieszkalnej oraz funkcjonowania w tutejszej jednostce, przeczyli zamiarom samobójczym oraz myślom autoagresywnym. Funkcjonariusz w trakcie wizytacji nie zauważył żadnych obrażeń zewnętrznych u w/w osadzonych. Osadzeni mieli wielokrotnie możliwość zgłoszenia zaistniałej sytuacji opisaney na wstępie zarówno

funkcjonariuszom administracji w trakcie codziennych wizytacji przez wychowawcę, jak również podczas wizytacji oddziału mieszkalnego przez kierownictwo jednostki. Sytuacja została zatem wyjaśniona w pełni.

Odnosząc się do zarzutów w kwestii rzekomego zachowania lekarza, należy wskazać, iż jest to lekarz z długoletnim doświadczeniem, pracujący także w podmiotach zewnętrznych, zawsze prezentujący nienaganne zachowanie zarówno wobec personelu służby zdrowia jak i osadzonych. Kierownik Ambulatorium Aresztu Śledczego w Opolu cechuje się profesjonalizmem, w codziennej pracy wykazuje empatię, jednak w stosunku do osadzonych zachowuje także stosowny dystans, wymagany zarówno w kontaktach lekarz-pacjent jako i pracownik SW a osadzony. Taka postawa być może w mniemaniu niektórych osadzonych, może sprawiać wrażenie wyniosłości. Jednak z uwagi na długoletnią praktykę i stanowczość lekarza w podejmowaniu decyzji, diagnoz często sprzecznych z oczekiwaniami osadzonych, którzy mimo braku fachowej wiedzy medycznej oczekują innych rozwiązań może to rodzić ich subiektywne frustracje. Kierownik ambulatorium stanowczo, ale zawsze w kulturalny sposób wyraża swoje stanowisko, często ucinając próby „wymuszenia” na nim konkretnego leczenia lub leków. Nie oznacza to braku wysłuchania osadzonego, jednak to lekarz podejmuje decyzje o sposobie leczenia i często z uwagi na inne oczekiwania u osadzonych rodzi się przekonanie, iż zostali potraktowani w sposób nieprofesjonalny.

Zalecenia odnośnie przeprowadzania szkoleń w zakresie komunikacji interpersonalnej i deeskalacji napięcia czy ochrony praw człowieka zasługują na uwzględnienie. Każda okazja do ponoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych podległych pracowników jest pożądana.

Odnosząc się do dokonania przeglądu praktyki realizacji kontroli osobistych wskazuję, iż został on dokonany przez kierownika ochrony podległej mi jednostki. Należy jednak podkreślić, iż kwestia ta podlega stałemu nadzorowi. W przedmiocie wykonywania kontroli osobistych, sposobu jej realizacji na bieżąco prowadzone są szkolenia z funkcjonariuszami. Funkcjonariusze podległej mi jednostki podczas szkoleń, rozmów, odpraw uczulani są na to, iż kontrola osobista stanowi ze względu na swój inwazyjny charakter naruszenie prawa do intymności i prywatności osoby kontrolowanej i przepisy w tym zakresie muszą być interpretowane wąsko. Przypomniane są nieustannie w szczególności zasady przeprowadzenia tej kontroli i podstawy jej przeprowadzenia.

Kolejnym newralgicznym punktem w raporcie jest kwestia użycia środków przymusu bezpośredniego. Odnosząc się do kwestii kamer noszonych na mundurach, to dyrektor jednostki w pełni podziela wykazaną przez monitorującego zasadność ich posiadania. Wszelkie nagrania stanowiłyby także istotny materiał dowodowy w postępowaniu przeciwko osadzonym

dopuszczającym się naruszenia art. 190 kk, 222 kk, czy 226 kk wobec funkcjonariuszy podczas i w związku z wykonywanymi przez nich zadaniami służbowymi.

Zgodnie z Ustawą z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, (Dz. U. 2019, poz. 2418 ze zm.), która systemowo reguluje uprawnienia funkcjonariuszy w zakresie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego gazu pieprzowego można zastosować w określonych przypadkach określonych w przedmiotowej ustawie. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego chemicznych środków obezwładniających w postaci ręcznych miotaczy substancji obezwładniających, plecakowych miotaczy substancji obezwładniających, granatów łzawiących oraz innych urządzeń przeznaczonych do miotania środków obezwładniających można użyć lub wykorzystać je w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-13 przywołanej ustawy. W Areszcie Śledczym w Opolu w dniu 4 lutego 2021 r. podczas interwencji funkcjonariusze użyli gazu pieprzowego względem osadzonego ze względu na wyegzekwowanie wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem oraz stawianiem czynnego oporu podczas interwencji. Tym samym zachodziły przesłanki do jego użycia. Użycie gazu pieprzowego (naturalnego środka obezwładniającego) firmy HOLSTERS HPE w warunkach jakich został użyty było zgodne z zaleceniami producenta. Producent tego środka wskazuje jedynie, iż miotacz należy używać kierując strumień w kierunku twarzy w okolicy oczu z odległości nie mniejszej niż 0.5 m i w czasie nie dłuższym niż 1 sekunda. Producent nie zakazuje użycia w/w środka w pomieszczeniach zamkniętych co za tym idzie dopuszczalne było jego użycie w czasie przedmiotowej interwencji. Tym samym nie ma żadnych przeszkód do jego użycia w celi mieszkalnej. Producent w informacjach wskazuje także, iż produkt jest bezpieczny dla środowiska naturalnego i nie jest toksyczny. Nadmienić należy, iż jednostka posiada jeden rodzaj środków obezwładniających w postaci gazu (żelu), które są systematycznie kontrolowane min. pod kątem daty przydatności do użycia. Ponadto systematycznie przeprowadzane są w jednostce szkolenia dotyczące użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego. Po użyciu w/w gazu skazanego doprowadzono do służby zdrowia.

W punkcie 5.3. zawarto uwagi dotyczące opieki medycznej.

Areszt Śledczy w Opolu realizuje nałożony na Służbę Więzienną ustawowy obowiązek zapewnienia opieki zdrowotnej osobom pozbawionym wolności. Świadczenia opieki zdrowotnej udzielane osobom pozbawionym wolności finansowane są w całości z Budżetu Państwa. Wszelkie potrzeby lub wydatki związane z utrzymaniem odpowiednich warunków jakie winny spełniać pomieszczenia podmiotów leczniczych dla osób pozbawionych wolności, wyposażenie w sprzęt medyczny, zaopatrzenie w wyroby medyczne są pokrywane z budżetu więziennictwa. W Areszcie Śledczym w Opolu opiekę medyczną zapewnia w dni robocze od godz. 7.00 - 15.00

wykwalfikowany personel medyczny w postaci pielęgniarek, ratowników medycznych i lekarza ogólnego. W wybrane, ustalone dni dostępni są także lekarze specjaliści tj. dermatolog, neurolog, okulista, ginekolog oraz stomatolog. Ponadto, więzienne podmioty lecznicze od dawna już współpracują z podmiotami pozawięziennymi zwłaszcza w przypadkach konieczności natychmiastowego udzielenia świadczeń w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, koniecznością przeprowadzenia specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji. Powyższe rozwiązania poza priorytetem ratowania zdrowia i życia pozwalają na zapewnienie osadzonym wysokospecjalistycznych świadczeń, których realizacja w więziennych podmiotach leczniczych jest niemożliwa lub nieuzasadniona ekonomicznie ze względu na niewielkie potrzeby generowane w tym zakresie.

Należy wskazać, iż stan chorych przebywających w Areszcie Śledczym w Opolu nie wymaga 24 godzinnej opieki medycznej. Areszt Śledczy w Opolu nie posiada ponadto zaplecza szpitalnego. Pacjenci wymagający hospitalizacji są kierowani do szpitali w pierwszej kolejności więziennych oraz kolejno wolnościowych. Podkreślenia wymaga fakt, iż funkcjonariusze działu ochrony sprawujący na co dzień nadzór nad osadzonymi, są przeszkoleni z pierwszej pomocy, w jednostce dwa razy do roku organizowane są szkolenia wewnątrz zakładowe z zakresu m.in. pierwszej pomocy. Areszt Śledczy w Opolu zaopatrzony jest w AED, oddziały mieszkalne są wyposażone w apteczki pierwszej pomocy, które na bieżąco są sprawdzane i uzupełniane przez personel medyczny. Dodatkowo oddziały mieszkalne zostały przez personel medyczny wyposażone w worki samorozprężalne AMBU do prowadzenia sztucznego oddychania - a funkcjonariusze działu ochrony zostali przeszkoleni w tym zakresie. Po godzinach pracy Ambulatorium, leki dla osadzonych wydawane są przez funkcjonariuszy działu ochrony, a możliwość taka wynika z przepisów prawa, tj. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. 2017, poz. 2131 ze zm.). Jednorazowe dawki leków są wcześniej przygotowane przez personel medyczny Aresztu Śledczego w Opolu, opisane i zabezpieczone w sposób uniemożliwiający niewłaściwe wydanie. W nagłych i nie przewidzianych sytuacjach, po godzinach pracy Ambulatorium, do jednostki wzywane pogotowie ratunkowe, a pierwszych czynności ratunkowych udzielają przeszkoleni z tego zakresu funkcjonariusze działu ochrony. Każdorazowo personel medyczny pozostaje do dyspozycji pod telefonem. Mając powyższe na uwadze nie sposób się zgodzić ze stwierdzeniem, iż brak na miejscu wykwalifikowanego personelu medycznego stanowi sytuację wysokiego ryzyka dla osadzonych przebywających w Areszcie Śledczym w Opolu. Biorąc pod uwagę systematyczne szkolenie funkcjonariuszy, posiadany sprzęt należy wskazać, iż opieka medyczna jest zapewniona w sposób gwarantujący ochronę życia i zdrowia osadzonych. Personel

slużby więziennej każdorazowo w razie potrzeby wzywa służby ratunkowe, kierując się przede wszystkim zapewnieniem właściwej opieki dla osadzonych. Na marginesie dokonując analizy zasadności całodobowej opieki należy wziąć pod uwagę szereg różnych czynników, tj. m.in. możliwości kadrowe wobec braku pracowników służby zdrowia na rynku pracy i związane z tym także w dalszej kolejności kwestie finansowe. Ponadto każdorazowo po poinformowaniu personelu medycznego o osobie przebywającej w celi izolacyjnej, personel medyczny sprawuje systematyczną opiekę nad taką osobą.

Kolejnym punktem wymagającym odniesienia jest kwestia warunków bytowych osadzonych przebywających w Areszcie Śledczym w Opolu. Cele mieszkalne są systematycznie remontowane i odświeżane. Należy wskazać, iż większość cel wymaga remontu nie z uwagi na ich normalne użytkowanie, ale celową dewastację przez samych skazanych. Areszt posiada drewniane okna, które są przed każdym sezonem przeglądane i uszczelniane. Każda cela w Areszcie Śledczym w Opolu posiada wydzielony trwałymi ścianami kącik sanitarny, o wymaganej przepisami prawa powierzchni zapewniający intymność. Trudno odnieść się do stwierdzenia, iż „więźniom mocno doskwierał brak prywatności w celach”, gdyż taka jest specyfika jednostek penitencjarnych i związana z tym dotkliwość formy izolacji, na którą właśnie składa się m.in.: ograniczenie kontaktów z osobami bliskimi, przymus przebywania w otoczeniu osób obcych, nakaz przestrzegania dyscypliny i porządku, utrata lub ograniczenie pewnych aktywności. Personel Aresztu Śledczego w Opolu podejmuje jednak wszelkie działania, aby te negatywne skutki tej przymusowej izolacji niwelować, poprzez chociażby oddziaływania penitencjarne. Bardzo duży nacisk kładziony jest na pracę, która pozwala aktywnie zagospodarować czas w izolacji, która też kształtuje właściwe postawy społeczne. Ponadto personel Aresztu Śledczego w Opolu w prowadzonych względem osadzonych oddziaływaniach penitencjarnych uwzględnia wymagające korekcji deficyty, które stanowiły przyczyny popełnionych przez skazanych przestępstw. Powyższe oddziaływania realizowane są m.in. poprzez prowadzone programy resocjalizacji, skierowane do grup skazanych wyodrębnionych ze względu na ich wspólne potrzeby. Zakres programów, czyli grupowych zajęć, obejmuje przeciwdziałanie agresji, przemocy, uzależnieniom, prokryminalnym postawom oraz kształtowanie umiejętności społecznych i poznawczych, integrację rodzin, aktywizację zawodową, czy zapobieganie negatywnym skutkom izolacji.

Poniżej wskazuję planowane w jednostce prace modernizacyjne wraz z ich zakresem i terminem realizacji:

Planowane terminy remontów cel mieszkalnych w Areszcie Śledczym w Opolu w 2022 r.

L.p.	Planowany termin rozpoczęcia prac remontowych	Planowany termin zakończenia prac remontowych	Liczba cel remontowanych - numery cel mieszkalnych	Uwagi
1	30.03.2022	12.04.2022	2 - 34, 35	Zrealizowano
2	13.04.2022	26.04.2022	2 - 36, 37	Zrealizowano
3	27.04.2022	10.05.2022	2 - 38, 39	Zrealizowano
4	11.05.2022	24.05.2022	2 - 40, 42	Zrealizowano
5	25.05.2022	07.06.2022	2 - 41, 189	W trakcie remontu
6	08.06.2022	21.06.2022	2 - 18, 19	
7	22.06.2022	05.07.2022	2 - 20, 27	
8	06.07.2022	19.07.2022	2 - 31, 71	
9	20.07.2022	02.08.2022	2 - 151, 153	
10	03.08.2022	16.08.2022	2 - 156, 187	
11	17.08.2022	30.08.2022	2 - 157, 158	

2) Planowane terminy remontów cel mieszkalnych w Oddziale Zewnętrznym w Turawie Aresztu Śledczego w Opolu w 2022 r.

L.p.	Planowany termin rozpoczęcia prac remontowych	Planowany termin zakończenia prac remontowych	Liczba cel remontowanych - numery cel mieszkalnych	Uwagi
1	30.03.2022	12.04.2022	1 - 304	Zrealizowano
2	13.04.2022	26.04.2022	1 - 306	Zrealizowano
3	27.04.2022	10.05.2022	1 - 309	Zrealizowano
4	11.05.2022	24.05.2022	1 - 303	Zrealizowano
5	25.05.2022	07.06.2022	1 - 305	W trakcie remontu
6	08.06.2022	21.06.2022	1 - 310	
7	22.06.2022	05.07.2022	1 - 311	
8	06.07.2022	19.07.2022	1 - 312	
9	20.07.2022	02.08.2022	1 - 313	

3) Pozostałe planowane prace konserwacyjno-remontowe dot. poprawy warunków bytowych osób pozbawionych wolności w obiektach będących we władaniu jednostki planowanych do wykonania w 2022 r.:

Obiekt	Zakres prac	Planowany termin wykonania prac remontowych
Budynek penitencjarny	Odświeżenie (malowanie) łazienki oddziałowych	3.2022 / 6.2022 / 9.2022 / 12.2022
Warsztaty gospodarcze	Remont zaplecza sanitarnego – łazienki i wc	9.2022

W ramach zadania inwestycyjnego jednostka przebudowała place spacerowe, a przebudowa polegała m.in. na zmianie układu funkcjonalnego i zwiększeniu ilości dostępnych pól (ilość placów spacerowych po przebudowie: 7), co w efekcie końcowym zapewniło wszystkim skazanym oraz tymczasowo aresztowanym przebywającym w Areszcie Śledczym w Opolu prawo do codziennego co najmniej godzinnego spaceru w mniejszych grupach, zwiększając jeszcze bardziej komfort spaceru. Montaż sprzętu sportowego w obrębie placów spacerowych poprawił atmosferę i nastroje wśród osób pozbawionych wolności przebywających w jednostce. Jednocześnie przebudowana infrastruktura ochronna wpłynęła bezpośrednio na poprawę bezpieczeństwa wewnętrznego zakładu m.in. uniemożliwiając osadzonym przebywającym na poszczególnych placach bezpośredni kontakt ze sobą. Należy wskazać, iż koszt inwestycji wyniósł ponad 1 200 000 zł i jest to jedna z najnowocześniejszych tego typu budowli w Polsce. Place są wyposażone w ławeczki do ćwiczeń wraz z drążkiem. Natomiast siatka metalowa jest niezbędnym elementem ochronnym wynikającym z obowiązujących przepisów prawa. Jako zakład karny typu zamkniętego jednostka musi spełniać szereg restrykcyjnych wymagań techniczno-ochronnych. Osadzeni odbywający karę w zakładzie karnym tego typu muszą się liczyć z tym, stosowane są określone zapieczętowania techniczno-ochronne.

Monitorujący zwraca uwagę na kwestie wyżywienia, jednak należy wskazać tutaj, że jednostka zapewnia osadzonym odpowiednią wartość odżywczą adekwatną do ich potrzeb. Każdorazowo jadłospisy sporządzane są zgodnie z obowiązującymi przepisami, zachowane są wartości energetyczne, jak również ilościowa zawartość warzyw lub owoców. Podczas planowania posiłków stosuje się urozmaicenie określone w Zarządzeniu nr 23/17 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03.04.2017 r. w sprawie realizacji wyżywienia osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Każdy jadłospis uwzględnia wszelkie wytyczne w szczególności związane z gramaturą posiłku jak i jego kaloryczności. Areszt Śledczy w Opolu realizuje także wyżywienia dla szeregu diet, w tym także wyznaniowych. Kwestie rodzaju posiłków i napojów oraz zawartości warzyw i owoców w tym wartości odżywczych i energetycznych posiłków i napojów wydawanych osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych reguluje szczegółowo rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wyżywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, zaś kwestie wielkości i gramatury posiłków uregulowane są w § 20 zarządzenia nr 22/19 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 17 kwietnia 2019 roku w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Wytyczne i rekomendacje zawarte w ww. aktach prawnych są jak najbardziej przestrzegane i uwzględniane w procesie przygotowania posiłków dla osadzonych,

co poddawane jest stałej wnikliwej kontroli również przez jednostki nadrzędne oraz inne instytucje zewnętrzne.

Odnosząc się do kwestii dostępu do pomocy prawnej Areszt Śledczy w Opolu zapewni, aby widzenia z adwokatami i radcami prawnymi i innymi pełnomocnikami były realizowane w niemonitorowanych pomieszczeniach albo poprzez techniczne wyłączenie kamer lub fizyczne maskowanie (np. roleta). Należy wskazać, iż dźwięk w tych pomieszczeniach nie był nigdy utrwalany.

W kwestii szkoleń jak to już zostało powyżej wyjaśnione począwszy od szkolenia wstępnego następnie poprzez doskonalenie zawodowe funkcjonariusze i pracownicy Służby Więziennej poznają uregulowania międzynarodowe w zakresie standardów prawa człowieka, prewencji tortur. Na poziomie jednostki podstawowej te szkolenia także się odbywają w ramach szkoleń ogólnozakładowych. Zgodnie z art. 43 e ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2021, poz. 1064 ze zm.) szkolenia wstępne, zawodowe i specjalistyczne oraz doskonalenie zawodowe mają na celu kształtowanie u funkcjonariuszy i pracowników kompetencji w szczególności w zakresie:

- 1) radzenia sobie w sytuacjach trudnych i ekstremalnych;
- 2) zachowań asertywnych i empatii;
- 3) zdyscyplinowania i współdziałania;
- 4) kreatywnego rozwiązywania problemów;
- 5) postępowania etycznego;
- 6) postępowania na podstawie i w granicach prawa.

W punkcie 6 wystąpienia odniesiono się do traktowania osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy Policji. W tym zakresie podmiotem, właściwym do ustalenia czy takie sytuacje miały miejsce i ewentualne ich wyjaśnianie jest organ ścigania. Personel służby więziennej może podjąć ewentualne działania dopiero gdy poweźmie informację od osadzonych, iż doznali tortur lub innych form złego traktowania przez inne organy władzy publicznej.

Odnosząc się zatem do przedłożonych zaleceń należy wskazać, iż sukcesywnie jest przypominane funkcjonariuszom i pracownikom o należyтым traktowaniu osób osadzonych, tj. z szacunkiem i humanitarnie. Kierownik działu ochrony jak już wskazano w piśmie dokonał przeglądu realizacji kontroli osobistych i po dokonaniu analizy nie stwierdzono, aby doszło do jakichkolwiek nadużyć w tym przedmiocie. Konieczność realizacji etapowo kontroli osobistej była, a także systematycznie będzie przedmiotem odpraw z funkcjonariuszami. Środki przymusu bezpośredniego w postaci chemicznych środków obezwładniających (gazu pieprzowego) są używane lub wykorzystywane przez uprawnionych do celów określonych w ustawie o środkach

przymusu bezpośredniego i broni palnej wyłącznie w zakresie realizacji zadań ustawowych podmiotu, w którym pełni służbę albo w którym jest zatrudniony uprawniony. Nie ma żadnych przeciwwskazań producenta do stosowania tego typu środków celi mieszkalnej, tym samym uprawniony biorąc pod uwagę okoliczności danej sytuacji dokonuje oceny zasadności użycia tego środka.

Areszt Śledczy w Opolu w pełni realizuje nałożone w drodze ustawy obowiązki w zakresie zapewnienia osobom osadzonym właściwej opieki zdrowotnej i będzie je w dalszym ciągu realizował, w tym badania profilaktyczne. Przeprowadzane będą szkolenia mające na celu zapoznanie funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Służby Więziennej z praktycznego stosowania protokołu stambulskiego oraz zostaną w miarę możliwości wprowadzane w ramach przeprowadzanych szkoleń zagadnienia określone w pkt. 5.6. raportu. Odnośnie zapewnienia całodobowej opieki służby zdrowia biorąc pod uwagę systematyczne szkolenie funkcjonariuszy, posiadany sprzęt należy wskazać, iż opieka medyczna jest obecnie w Areszcie Śledczym w Opolu zapewniona w sposób gwarantujący ochronę życia i zdrowia osadzonych. Personel służby więziennej każdorazowo w razie potrzeby w sytuacji braku personelu służby zdrowia wzywa służby ratunkowe, kierując się przede wszystkim zapewnieniem właściwej opieki dla osadzonych. Zostaną zapewnione codzienne wizyty personelu medycznego w celi izolacyjnej. Zgodnie z przekazywanymi rekomendacjami przełożonych na corocznych odprawach personel medyczny Aresztu Śledczego w Opolu będzie podejmował działania mające na celu wykorzystanie przy dokumentowaniu obrażeń osadzonych za pomocą formularza do oznaczania umiejscowienia obrażeń z wizerunkiem sylwetki człowieka (tzw. mapa ciała).

Areszt śledczy w Opolu zapewni, aby widzenia z adwokatami i radcami prawnymi i innymi pełnomocnikami były realizowane w niemonitorowanych pomieszczeniach fizyczne maskowanie (np. roleta).

Każdorazowo jadłospisy sporządzane są zgodnie z obowiązującymi przepisami, zachowane są wartości energetyczne, jak również ilościowa zawartość warzyw lub owoców. Szerzej kwestie te omówiono powyżej.

DYREKTOR
Aresztu Śledczego w Opolu
mgr mgr Marcin Gąska

Wykonano w 2 egz. wysłano:

1. Adresat polecony ZPO 33764
2. a/a

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

Warszawa, dnia 1 lipca 2022 r.

I.dz. Ia-2413/2094 /2022/DD

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2022 -07- 06
ZAL.	NR

Pan Przemysław Kazimirski

Dyrektor Zespołu

Krajowego Mechanizmu Prewencji

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

Nawiązując do korespondencji I.dz. KMP.571.3.2022.RK z dnia 12 maja 2022 r., skierowanej do Komendanta Głównego Policji, dotyczącej *Raportu przedstawiciela Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (KMPT) Pana Rafała Kulasa z dnia 12.05.2022 r. z monitoringu zdalnego Aresztu Śledczego w Opolu, przeprowadzonego w dniach 14-18 lutego 2022 r.*, zawierającego między innymi zalecenia w zakresie godnego traktowania osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy Policji oraz pozostających pod ich nadzorem, uprzejmie informuję, że treść zarzutów kierowanych pod adresem funkcjonariuszy Policji w zakresie czynności służbowych wykonywanych w dniach 20.10.2021 r. oraz 17.01.2022 r., przez (jak wskazano w *Raporcie*) nieumundurowanych policjantów na terenie działania KMP w Opolu, została zweryfikowana w drodze odrębnej analizy, opracowanej przez podległe mi służby pionu kontroli Policji.

Oceniając zebrane w sprawie informacje nie wykazano w postępowaniach służbowych, aby funkcjonariusze wykonywali je w sposób nieprawidłowy lub sprzeczny z zasadami etyki zawodowej policjanta.

Jednocześnie informuję, że treść raportu oraz wyniki przeprowadzonej analizy przekazano Pełnomocnikowi Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka w celu dalszego wykorzystania w ramach prowadzonej przez niego działalności, w szczególności bieżącego monitorowania działań Policji w zakresie respektowania godności ludzkiej i przestrzegania praw człowieka, a także proponowania rozwiązań mających na celu utrzymanie wysokich standardów w tym zakresie.

Z poważaniem

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI
ZESPÓŁ
KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI
BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH